

22. 6. 2016

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Žaloba na zrušení rozhodčího nálezu s akcentem na zrušení z důvodu neposkytnutí možnosti projednat věc před rozhodci

Rozhodčí řízení je alternativou ke klasickému civilnímu soudnímu procesu pro řešení většiny sporů. Strany se dle ust. § 2 odst. 1 zákona č. [216/1994](#) Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů (dále také jen „ZRŘ“) mohou dohodnout, že jejich spor již vzniklý, případně spory v budoucnu vzniklé, bude rozhodovat jeden či více rozhodců, případně stálý rozhodčí soud. Rozhodčí smlouvu lze přitom uzavřít jen v případě, že by o předmětu sporu bylo jinak možné uzavřít smír. Rozhodčí řízení nejčastěji probíhá jako jednoinstanční, tedy bez možnosti přezkumu v rámci odvolacího řízení. To je současně důvodem, proč je neúspěšnou stranou sporu velmi často využívána možnost podat žalobu na zrušení rozhodčího nálezu. Právní úprava této žaloby je zakotvena především v ZRŘ.

Podání žaloby na zrušení rozhodčího nálezu

Žaloba na zrušení rozhodčího nálezu musí být podána ve lhůtě 3 měsíců ode dne doručení rozhodčího nálezu té straně, která žalobu podává. Tato lhůta je lhůtou prekluzivní a nepřipadá v úvahu její prodloužení rozhodnutím soudu. Po uplynutí této lhůty právo na podání žaloby na zrušení rozhodčího nálezu zaniká.

Lhůta pro podání žaloby je stejně jako v případě většiny lhůt v civilním řízení vázána na den doručení rozhodčího nálezu konkrétní straně, nikoliv na právní moc rozhodčího nálezu. Některé ze stran tak může lhůta k podání žaloby uplynout ještě přede dnem doručení nálezu druhé straně a tedy před nabytím právní moci tohoto rozhodčího nálezu.

Oprava zřejmých chyb již vydaného rozhodčího nálezu zásadně nemá vliv na běh lhůty k podání žaloby. O prodloužení této lhůty však lze uvažovat v případě, že by důvod pro zrušení rozhodčího nálezu spočíval právě v opravném rozhodnutí.

Odklad vykonatelnosti

Podání žaloby na zrušení rozhodčího nálezu bez dalšího nemá vliv na vykonatelnost rozhodčího nálezu. ZRŘ však dává povinnému (kterým bude nejčastěji žalobce) možnost navrhnout, aby soud odložil vykonatelnost rozhodčího nálezu, pokud:

- by okamžitým výkonem rozhodčího nálezu hrozila povinnému závažná újma; nebo
- je z návrhu možné usuzovat, že je důvodný.

Již z formulace podmínek pro odložení vykonatelnosti rozhodčího nálezu je zřejmé, že jejich naplnění ve velké míře závisí na individuálním posouzení daného případu, což, bohužel, oprávněnému přináší velkou míru nejistoty a v některých případech může tento postup vyústit ve snížení míry uspokojení pohledávky věřitele. Vzhledem k tomu, že podání žaloby by zásadně nemělo mít vliv na vykonatelnost rozhodčího nálezu a možnost odložení vykonatelnosti by měla být spíše výjimkou, měl by být tento princip reflektován také ze strany soudů. Ty by proto měly o odkladu vykonatelnosti rozhodnout jen ve zcela výjimečných a zvláště odůvodněných případech.

Při posuzování hrozící újmy soud zkoumá, jaké důsledky by plnění dle rozhodčího nálezu mělo pro povinného v případě, že by následně došlo k jeho zrušení, jakož i to, zda vůbec jsou splněny podmínky pro podání žaloby.

Důvodnost návrhu na zrušení rozhodčího nálezu je rovněž nutné posuzovat podle poměrně přísných měřítek, neboť toto předběžné posouzení soudu nemůže nahrazovat samotné rozhodnutí o žalobě. Soud proto v této fázi řízení pouze posuzuje (resp. měl by posuzovat), zda rozhodčí nález nepředstavuje z pohledu rozhodovací praxe výrazný exces.

Důsledky zrušení rozhodčího nálezu

Důsledky zrušení rozhodčího nálezu závisí předně na tom, z jakého důvodu je rozhodčí nález zrušen.

Je-li rozhodčí nález zrušen z důvodu nedostatku arbitrability, nemůže být v řízení před rozhodci pokračováno, ani nemůže být spor znovu před rozhodci projednán (neuzavřou-li strany novou rozhodčí smlouvu). V takovém případě může soud v řízení o zrušení rozhodčího nálezu pokračovat a v témže řízení rozhodnout předmět sporu, který byl předmětem původního rozhodčího řízení; to však pouze na návrh některé ze stran. K rozhodování o předmětu sporu je však soud oprávněn jen v případě, že jsou splněny všechny podmínky řízení; v opačném případě je povinen řízení zastavit. Má-li některá ze stran zájem na pokračování řízení a rozhodnutí o předmětu sporu, je nutné tento návrh uplatnit nejpozději do 30 dnů ode dne doručení rozhodnutí o zrušení rozhodčího nálezu.

Nespočívá-li důvod zrušení rozhodčího nálezu v nedostatku arbitrability, ale v samotném rozhodčím řízení, vrací se věc do stavu, v jakém byla před zrušením rozhodčího nálezu, tj. do stadia řízení o zrušení rozhodčího nálezu. Zrušení rozhodčího nálezu soudem z těchto důvodů tak nezakládá příslušnost soudu k rozhodnutí předmětu sporu. Dle komentářové literatury[1] zůstává platnost rozhodčí smlouvy zachována, k novému projednání věci proto může dojít výlučně před rozhodci. Z tohoto projednání jsou přitom vyloučeni ti z rozhodců, kteří jednali a rozhodovali v předchozí fázi řízení (není-li mezi stranami odlišná dohoda).

Zrušení z důvodu, že straně nebyla poskytnuta možnost věc před rozhodci projednat

Důvod pro zrušení rozhodčího nálezu uvedený v ust. § 31 písm. e) ZRŘ je jedním z nejčastějších, pro který jsou tyto návrhy podávány, a proto bych se mu v tomto článku ráda věnovala blíže. Tento žalobní důvod je natolik oblíbený zřejmě proto, že posouzení, zda je naplněn, může v mnoha případech záviset na subjektivním posouzení a hlavně na individuálním průběhu každého řízení.

Při aplikaci tohoto důvodu zrušení rozhodčího nálezu je nutné mít na paměti (a to jak ze strany žalobců, tak ze strany soudů), že rozhodčí řízení je již ze své podstaty méně formálním než řízení soudní. Byť se tedy při aplikaci tohoto zrušovacího důvodu často uplatní posouzení z pohledu pravidel občanského soudního řádu, nelze všechna zde uvedená pravidla aplikovat v plném rozsahu bez dalšího. Důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu z tohoto důvodu tak může být jen zásadní porušení procesních principů a na ně navazujících práv a povinností účastníků řízení.

Relevantním důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu podle ust. § 31 písm. e) ZRŘ je skutečnost, že žalovaný nebyl o existenci rozhodčího řízení vůbec informován. Problém tak může nastat zejména v případě, že žalovaný (fyzická osoba) změnil v mezidobí, od posledního kontaktu se žalobcem, své bydliště. Určení správné doručovací adresy je přitom odpovědností žalobce (myšleno žalobce v rozhodčím řízení), neboť rozhodci (rozhodčí soud) nejsou ke zjišťování adresy žalovaného povinni.

Další skutečností, v jejímž důsledku je možné zrušit rozhodčí nález z důvodu uvedeného v ust. § 31 písm. e) ZRŘ, je situace, kdy se rozhodci odmítli zabývat navrženým důkazem nebo se jím zabývali nedostatečně. Nejedná se ale o situaci, kdy by neprovedli všechny navržené důkazy, přičemž by zároveň odůvodnili, z jakého důvodu provedení některých důkazů zamítli. Je totiž plně na uvážení rozhodců, které důkazy provedou a které nikoliv; vždy však musí řádně odůvodnit, z jakých důvodů některé důkazy provedeny nebyly. Soud následně není oprávněn přezkoumávat, zda rozhodci posoudili vliv neprovedených důkazů na výsledek řízení správně, přezkoumává pouze to, zda jsou úvahy soudu dostatečně odůvodněné.

Judikatura Nejvyššího soudu dospěla k závěru, že prostřednictvím aplikace ust. § 30 ZRŘ je na průběh rozhodčího řízení nutné aplikovat také poučovací povinnost ve smyslu ust. § 118a o.s.ř. K aplikaci ust. § 118a o.s.ř. v rámci rozhodčího řízení se vyjádřil Nejvyšší soud zejména v rozsudku ze dne 25. 4. 2007, sp. zn. 32 Odo 1528/2005:

„Vztah obou právních norem je upraven § 30 zákona o rozhodčím řízení, podle kterého nestanoví-li zákon jinak, užijí se na řízení před rozhodci přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu. Z použití termínu „přiměřeně“ vyplývá, že rozhodčí řízení nepodléhá občanskému soudnímu řádu přímo a jeho jednotlivá ustanovení nelze použít v rozhodčím řízení mechanicky. Ono přiměřeně znamená především zohlednění obecných zásad, na nichž stojí české rozhodčí řízení, to znamená použití norem občanského soudního řádu pod obecným rámcem zásad českého rozhodčího řízení (tak např. zákon o rozhodčím řízení nestanoví náležitosti rozhodčího nálezu, je proto nutno přiměřeně použít § 157 o. s. ř., není vyloučen ani mezitímní ani částečný rozhodčí nález). V posuzované věci se jedná o jednu ze zásad rozhodčího řízení, která platí i v občanském soudním řízení, a sice zásadu rovnosti stran, v zákoně o rozhodčím řízení zakotvenou v jeho § 19 odst. 2, podle kterého vedou rozhodci rozhodčí řízení tak, aby bez zbytečných formalit a při poskytnutí stejné příležitosti k uplatnění práv všem stranám byl zjištěn skutkový stav věci potřebný pro rozhodnutí sporu. Vzhledem k tomu, že zákon o rozhodčím řízení tuto zásadu nikterak nerozvádí stanovením konkrétních práv účastníků rozhodčího řízení, která nesmí být narušena ve smyslu zachování uvedené zásady, je nutno podle § 30 zákona o rozhodčím řízení použít přiměřeně příslušná ustanovení občanského soudního řádu. Zmíněná rovnost účastníků řízení je v občanském soudním řádu realizována mj. stanovením zásady předvídatelnosti rozhodnutí soudu, k jejímuž naplnění slouží i poučovací povinnost soudu podle § 118a o. s. ř.“

či například také v rozsudku ze dne 27. 11. 2013, sp. zn. 23 Cdo 3365/2011:

„... odvolací soud v souladu s ust. § 30 ZRŘ správně aplikoval ust. § 118a odst. 1 a 3 o. s. ř. a pokud nebyla v rozhodčím řízení naplněna v tomto ustanovení upravená poučovací povinnost, byl zde dán důvod pro zrušení rozhodčího nálezu dle ust. § 31 písm. e) ZRŘ.“

Účelem aplikace ust. § 118a o.s.ř. v rozhodčím řízení je snaha, aby výsledkem rozhodčího řízení nebylo rozhodnutí pro některou ze stran překvapivé; podle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2011, sp. zn. 32 Cdo 3299/2009 je za překvapivé rozhodnutí považováno takové rozhodnutí, které „z pohledu předcházejícího řízení originálním způsobem posuzuje projednávanou věc a jehož přijetím je účastník řízení zbaven možnosti skutkově a právně argumentovat“.

Zároveň je třeba poznamenat, že nedostatečná aplikace ust. § 118a o.s.ř., jakožto důvodu pro zrušení rozhodčího nálezu dle ust. § 31 písm. e) o.s.ř. přichází v úvahu jen tehdy, jsou-li účastníky uvedená tvrzení nebo navržené důkazy nedostatečné pro zjištění skutkového stavu věci. Je-li však skutkový stav zjištěn dostatečně a rozhodnutí již dále závisí pouze na posouzení právní otázky, není důvod pro postup podle ust. § 118a o.s.ř. (konkrétně pak jeho odstavce 2) a tedy ani pro zrušení rozhodčího nálezu z důvodu uvedeného v ust. § 31 písm. e) ZRŘ.

Závěr

Jak vyplývá z výše uvedeného, rozhodčí řízení, byť by se na první pohled mohlo zdát jako velmi neformální a možná až rizikový proces z pohledu právní jistoty účastníků, je ve skutečnosti (nemá-li být rozhodčí nález následně soudem zrušen) ovládáno poměrně přísnými pravidly, a to, co do práv a povinností účastníků velmi obdobnými, jako v případě klasického občanského soudního řízení. Mám proto za to, že by rozhodčí řízení, zvláště má-li probíhat u stálého rozhodčího soudu, mohlo být mezi smluvními stranami využíváno ve vyšší míře, než je tomu doposud.

Mgr. Sylvie Menšíková,
advokátní koncipientka

[KŠD LEGAL advokátní kancelář s.r.o.](#)

CITY TOWER
Hvězdova 1716/2b
140 00 Praha 4

Tel.: +420 221 412 611
Fax: +420 222 254 030
e-mail: ksd.law@ksd.cz

[1] Bělohávek, A. J.: Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1190.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro](#)

[aerolinky ze třetích zemí](#)

- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)